

"...

II - İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN MAHKEME KARARININ GEREKÇESİ, ÖZETLE :

Davalılar vekili 11/6/1980 günlü dilekçesi ile;

İhtira Beratı Kanunu'nun 50. maddesinin Anayasaya aykırı olduğunu, 101 yıllık Kanunun sanayi gelişmesine ayak uyduramadığını, müvekkillerinin kovalı soba dışında kuzine, muhtelif tipte soba ve bunların borularını, banyo termosifonu imal ettiklerini, İhtira Beratı Kanunu'nun 50. maddesinin 334 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 10., 14., 36., 40., 41. ve 42. maddelerine aykırı olduğunu, ayrıca İcra ve İflas Yasası'nın 82. maddesinde haczi caiz olmayan mal ve haklar sayılırken dördüncü fıkrada (Borçlunun sanat ve mesleki için lüzumlu alet ve edevatı) da zikrolunduğunu, borçlunun sanat ve mesleki için lüzumlu alet ve edevatı korumayan İhtira Beratı Kanunu'nun Anayasaya aykırı olan 50. maddesinin Anayasa Mahkemesi'ne götürülmesine ve bu hususun davada bekletici mesele sayılmasına karar verilmesini talep etmiştir.

İhtira Beratı Kanunu'nun 50. maddesi, 334 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 36., 40., 41., 42. maddelerine aykırı bulunmaktadır.

Mülkiyete ait genel kural;

Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz biçimindedir.

Anayasa'nın 36. maddesinde tesbit edildiği şekilde mülkiyet hakkı ancak kamu yararı nedeniyle sınırlanabilmektedir.

Bugünkü sanayi ve teknik alanda 100 sene evvelki gibi basit, tek bir eşya yapan aletler yoktur. Bunların yerini birçok işlemleri bir arada yapan dev makinalar almış bulunmaktadır. Büyük bir tezgahta haksız rekabetin konusuna giren bir tek işlem yapılmakla, birlikte aynı tezgahta haksız rekabetin konusuna girmeyen pekçok işlemler yapılmaktadır. Büyük bir makinanın veya tezgahın haksız rekabetin konusuna giren birtek işlemi yaptı diye müsadereinde kamu yararı olmadığı gibi ayrıca bu makinaların ve kurulmuş fabrikanın haksız rekabeti yapan kişinin elinden alınıp İhtira Beratı sahibine verilmesi de mülkiyet hakkının özünü zedelemektedir.

TC. Anayasası'nın 40. maddesinde de devletin, kişinin güvenlik ve kararlık içinde çalışmasını sağlayacak tedbirleri almakla yükümlü olduğu belirtilmektedir. Haksız rekabeti yapan kişinin birtek konuda haksız rekabet yaptı diye birçok işlemi bir arada, yapan büyük makinalarının ve fabrikasının müsadereisi, kişinin çalışmasının engellenmesi olduğu gibi, ticari faaliyetten alıkonmaya ilişkin bir hareket olur.

Bu itibarla İhtira Beratı Kanunu'nun 50. maddesi, TC. Anayasası'nın 40. maddesine aykırı bulunmaktadır. Söz konusu edilen 50. madde ayrıca TC. Anayasası'nın 41. ve 42. maddelerine de aykırıdır.

Anayasa'nın bu hükümlerine göre iktisadi ve sosyal hayat, adaletle; tam çalışma esasına, herkes için insanlık haysiyetine yaraşır bir yaşayış seviyesi sağlanması amacına göre

Esas Sayısı:1981/10

Karar Sayısı:1983/16

düzenlenmek durumundadır. Çünkü çalışma, herkesin hak ve ödevidir. Devlet çalışmayı destekleyeceği yerde işsizliği getiren tedbirleri alamaz.

Bu nedenlerle, 11 Rebiülâhîr 1297 - 10 Mart 1298 tarihli İhtira Beratı Kanunu'nun 50. maddesi, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 36., 40., 41., 42. maddelerine aykırı görülmüş ve davalılar vekilinin Anayasaya aykırılık iddiaları mahkememizce ciddi olduğu kanısına varılmış olduğundan, Anayasa Mahkemesi'nin bu konuda vereceği karara kadar davanın geri bırakılmasına, dava ile ilgili belgelerin Anayasa Mahkemesi'ne gönderilmesine davacı ve davalı vekillerinin yüzlerine karşı çoğunlukla karar verildi: 16/3/1981."